

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	6Cdo/179/2024
Identifikačné číslo spisu:	2311221775
Dátum vydania rozhodnutia:	26.05.2026
Meno a priezvisko:	Mgr. Dušan Čimo
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2026:2311221775.2

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne R. X., narodenej X. H. XXXX, Š. XXX, zastúpenej splnomocnenkyňou Advokátska kancelária TIMAR & partners, s.r.o., Šaľa, P. Pazmáňa 2367/17A, IČO: 36 866 296, proti žalovanému H. X., narodenému XX. E. XXXX, Š. XXXX, zastúpeného advokátom Mgr. Martinom Paškalom, Bratislava, Záhradnícka 27, o 10 593,58 € s príslušenstvom, vedenom na Okresnom súde Galanta z 24. januára 2024, sp. zn. 8C/270/2011, o dovolaní žalovaného proti uzneseniu Krajského súdu v Trnave z 30. mája 2024 sp. zn. 21Co/53/2024, takto

rozhodol:

Uznesenie Krajského súdu v Trnave z 30. mája 2024 sp. zn. 21Co/53/2024 z r u š u j e a v e c m u v r a c i a n a ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Galanta (ďalej tiež len „súd prvej inštancie“ alebo „okresný súd“) uznesením z 24. januára 2024 č. k. 8C/270/2011-756 rozhodol I. o náhrade trov prvoinštančného konania tak, že žalovaný má voči žalobkyni právo na náhradu trov prvoinštančného konania v rozsahu 33,34 %, ktoré mali byť vyčíslené osobitným uznesením súdom prvej inštancie a II. o náhrade trov odvolacieho konania tak, že žalovaný má voči žalobkyni právo na náhradu trov odvolacieho konania vo výške 100 %, ktoré mali byť vyčíslené osobitným uznesením súdom prvej inštancie. Takéto rozhodnutie odôvodnil právne ustanoveniami §§ 251 a 255, § 262 ods. 1 a 2, § 263 a § 396 ods. 1 a 3 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (v znení neskorších zmien a doplnení, ďalej tiež len „CSP“). Vécne zdôvodnil, že rozsudkom zo 14. marca 2017 č. k. 8C/270/2011-572 (druhým v poradí) uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobkyni sumu 3 531,19 € s úrokom 9,25 % ročne od 22. januára 2012 do zaplatenia a v zostávajúcej časti žalobu zamietol. O náhrade trov konania rozhodol tak, že žiadna zo strán nemá právo na náhradu trov konania. Výkonaným dokazovaním mal preukázaný vznik bezdôvodného obohatenia na strane žalovaného, ktorý býval v nehnuteľnosti vo výlučnom vlastníctve žalobkyne (v rodinnom dome) a užíval ju (v období od 16. januára 2010 do 30. júna 2011) bez právneho dôvodu. Žalobkyňou žalovaná suma 10 593,58 € pozostávala zo sumy 9 815,18 € za užívanie nehnuteľnosti a sumy 778,40 € predstavujúcej zaplatenú úhradu za spotrebované energie žalovaným. Rozvod manželstva žalobkyne a žalovaného privodil jeho zánik a tiež nové usporiadanie rodinných pomerov, keď obidve deti

sa stali príslušníkmi domácnosti jedného z rodičov (žalovaného). Keďže všetci traja užívali predmetný rodinný dom bez nájomnej zmluvy, vzniklo na strane všetkých takýchto osôb bezdôvodné obohatenie a jeho výška bola preto rozdelená podľa počtu osôb obývajúcich nehnuteľnosť, teda na tri časti (z ktorých povinnosti žalovaného zodpovedala len jedna). Krajský súd v Trnave (ďalej tiež len „odvolací súd“ a spolu so súdom prvej inštancie tiež len „nižšie súdy“) rozsudkom z 26. septembra 2018 sp. zn. 10Co/247/2017 (ďalej tiež „rozsudok odvolacieho súdu vo veci samej“) napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie vo veci samej potvrdil, keďže dospel k záveru, že odvolanie žalobkyne a odvolanie žalovaného nie sú dôvodné. V časti náhrady trov konania odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie a nové rozhodnutie z dôvodu nepreskúmateľnosti jeho odôvodnenia v časti o náhrade trov konania, keďže súd prvej inštancie žiadnym spôsobom nekvantifikoval pomer úspechu a neúspechu strán. Súčasne mal súd prvej inštancie skúmať, či v prejednávanej veci neexistujú okolnosti hodné osobitného zreteľa, na ktoré bolo potrebné pri stanovení náhradovej povinnosti prihliadnuť a ktoré museli byť náležite konkretizované (§ 257 CSP). Uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej tiež len „najvyšší súd“, „dovolací súd“ alebo skrátené „NS SR“) z 25. októbra 2023 sp. zn. 6Cdo/170/2022 došlo k odmietnutiu dovolania žalovaného, ktorému bola tiež uložená povinnosť zaplatiť žalobkyni náhradu trov dovolacieho konania vo výške určenej súdom prvej inštancie. Následne súd prvej inštancie uznesením označeným v úvode tohto odseku rozhodol o nároku na náhradu trov prvoinštančného konania aplikujúc zásadu úspechu tak, že žalobkyňa (ktorá sa žalobou domáhala zaplata sumy 10 593,58 €) bola v spore čiastočne úspešná vo výške 3 531,19 € (t. j. 33,33 %) a žalovaný v rozsahu zvyšku (66,67 %) a pomer úspechu a neúspechu strán konania mal potom za následok vznik nároku žalovaného na náhradu trov konania v rozsahu 33,34 % (?). Dôvody pre aplikáciu ustanovenia § 257 CSP súd prvej inštancie nezistil. I rozhodnutie o trovách (prvého) odvolacieho konania odôvodnil zásadou úspechu a pretože podľa jeho názoru (súdu prvej inštancie) bol žalovaný v odvolacom konaní plne úspešnou stranou, bol mu priznaný voči žalobkyni nárok na náhradu trov (prvého) odvolacieho konania v rozsahu 100 %.

2. Na odvolanie žalobkyne odvolací súd uznesením z 30. mája 2024 sp. zn. 21Co/53/2024 zmenil uznesenie súdu prvej inštancie tak, že žalovanému nepriznal náhradu trov konania na súde prvej inštancie ani náhradu trov prvého a druhého odvolacieho konania. Po preskúmaní napadnutého uznesenia v medziach daných rozsahom a dôvodmi odvolania (§ 379 a § 380 CSP) postupom bez nariadenia pojednávania (§ 385 ods. 1 a contrario CSP) dospel k záveru, že v posudzovanej veci bol dôvod na aplikáciu ustanovenia § 257 CSP, keď boli preukázané dôvody hodné osobitného zreteľa, pre ktoré žalovanému náhradu trov prvoinštančného konania nebolo dôvodné priznať. Predovšetkým prihliadol na okolnosti, ktoré žalobkyňu viedli k uplatneniu jej práva na súde a to užívanie nehnuteľnosti v jej výlučnom vlastníctve žalovaným bez právneho dôvodu po celú rozhodnú dobu. Doplnil, že medzi stranami nebola uzavretá nájomná zmluva a žalovaný nepreukázal v spore existenciu iného právneho dôvodu, ktorý by ho oprávňoval k užívaniu nehnuteľnosti (bod 10. rozsudku odvolacieho súdu vo veci samej). Osobitné okolnosti sa mali týkať aj samotného vedenia sporu, keď žalovaný namietal predovšetkým základ nároku zo zodpovednosti za vznik bezdôvodného obohatenia (užívanie nehnuteľnosti v rozhodnom čase, rozpor žaloby s dobrými mravmi, resp. spôsob výpočtu bezdôvodného obohatenia) a dôvodil tiež, že mu prislúchal nárok na bytovú náhradu. Odvolací súd mal za to, že práve vo vzťahu k základu nároku zo zodpovednostného vzťahu za bezdôvodné obohatenie bol žalovaný v spore neúspešný. Rovnako nebol preukázaný ani vznik nároku žalovaného na zabezpečenie bytovej náhrady po rozvode strán (bod 23. rozsudku odvolacieho súdu vo veci samej). Žaloba žalobkyne bola preto čo do základu nároku voči žalovanému v plnom rozsahu dôvodná, vrátane žalobou vymedzeného obdobia uplatňovaného nároku. Žalobkyňa sa tiež úspešne domáhala bezdôvodného obohatenia vo výške zodpovedajúcej obvyklému nájomnému, ktoré by žalovaný (ako užívateľ) bol povinný hradiť žalobkyni (ako vlastníčke nehnuteľnosti), ak by ju užíval na základe nájomnej zmluvy. Neúspech žalobkyne spočíval len v tom, že uplatňovanú výšku bezdôvodného obohatenia vzhľadom na druh záväzku mala rozdeliť adekvátne počtu osôb obývajúcich predmetnú nehnuteľnosť (keď majetkovú hodnotu užívaním nehnuteľnosti nadobudli okrem žalovaného aj dve plnoleté deti strán sporu). Výdať bezdôvodné obohatenie preto nebolo možné v celej žalobou uplatňovanej výške ako solidárny záväzok (vo vzťahu k deťom sa žalobkyňa vydania bezdôvodného obohatenia nedomáhala, v dôsledku čoho znášala tieto výdavky za plnoleté deti výlučne sama). Odvolací súd vzhľadom na (ním zistené) dôvody

hodné osobitného zreteľa (§ 257 CSP) prevažne úspešnému žalovanému (v rozsahu 33,34 %) náhradu trov konania na súde prvej inštancie nepriznal (každá sporová strana mala znášať trovy prvoinštančného konania sama bez ich náhrady).

3. Za dôvodnú považoval odvolací súd aj odvoláciu námietku žalobkyne vo vzťahu k druhému výroku napadnutého uznesenia o náhrade trov odvolacieho konania (10Co/247/2017 v poradí druhé odvolacie konanie) a mal za to, že súd prvej inštancie dospel k nesprávnemu právneho záveru, že v odvolacom konaní bol plne úspešnou stranou konania žalovaný (odvolanie bolo podané žalobkyňou aj žalovaným). Podľa odvolacieho súdu boli v odvolacom konaní neúspešné obe strany (žalobca aj žalovaná), každá v inom rozsahu. Vo vzťahu k prvému vyhovujúcemu výroku, bola v odvolacom konaní úspešná žalobkyňa (odvolanie žalovaného nebolo dôvodné), t. j. v rozsahu 33,33 % (3 531,19 €) a vo vzťahu k druhému zamietavému výroku bol úspešný žalovaný (odvolanie žalobkyne nebolo dôvodné), t. j. v rozsahu 66,67 %. Pomer úspechu a neúspechu mal za následok vznik nároku žalovaného na náhradu trov druhého odvolacieho konania v rozsahu 33,34 %. Z obsahu spisu vyplynulo, že v prvom odvolacom konaní (sp. zn. 23Co/409/2013) odvolací súd zrušil rozsudok súdu prvej inštancie (povinnosť žalovaného zaplatiť žalobkyňi sumu 3 176,13 € s prísl.) a v zostávajúcej časti žalobu o zaplatenie sumy 6 352,27 € zamietol, pričom žiadnemu z účastníkov nepriznal právo na náhradu trov konania. Odvolanie podala žalobkyňa proti výroku o zamietnutí žaloby v zostávajúcej časti (navrhujúc jeho zmenu vyhovením žalobe v plnom rozsahu), ako aj žalovaný proti vyhovujúcemu výroku (navrhujúc jeho zmenu zamietnutím žaloby). Odvolanie žalovaného považoval odvolací súd za dôvodné, a to vo vzťahu k výške uplatňovaného nároku, ale vo vzťahu k základu nároku žalobkyne rozhodnutie súdu prvej inštancie označil za správne. Odvolacie dôvody žalobkyne neboli vzhľadnuté ako dôvodné. Nárok na náhradu trov (prvého) odvolacieho konania vznikol žalovanému, ako v plnom rozsahu úspešnému, voči žalobkyňi. S poukazom na uvedené mal odvolací súd za to, že dôvody hodné osobitného zreteľa (aj v prvom a druhom odvolacom konaní) boli vzhľadnuté v povahe a (vo vyššie uvádzaných) okolnostiach sporu. Náhradová povinnosť žalobkyne voči žalovanému sa preto javila odvolaciemu súdu v prvom aj druhom odvolacom konaní ako neprimeraná tvrdosť. S poukazom na uvedené preto odvolací súd uznesenie súdu prvej inštancie v druhom výroku o náhrade trov odvolacieho konania zmenil tak, že žalovanému náhradu trov prvého odvolacieho konania a druhého odvolacieho konania nepriznal. Keďže žalobkyňa bola v tomto odvolacom konaní (o náhrade trov konania) úspešná, vznikol jej nárok na náhradu trov odvolacieho konania voči žalovanému v odvolacom konaní neúspešnému. Odvolací súd preto rozhodol tak, že žalobkyňa má voči žalovanému nárok na náhradu trov (tohto) odvolacieho konania v plnom rozsahu.

4. Proti tomuto uzneseniu odvolacieho súdu podal žalovaný (ďalej tiež „dovolateľ“) v celom rozsahu dovolanie, ktorého prípustnosť vyvodzoval z ustanovenia § 420 písm. f) CSP. Dovolateľ dôvod podľa § 420 písm. f) CSP dovolateľ odôvodnil nepredvídateľnosťou a prekvapivosťou rozhodnutia odvolacieho súdu, keď odvolací súd založil svoje rozhodnutie o nepriznaní nároku na náhradu trov konania prvej inštancie na aplikácii § 257 CSP, pričom žalovaný nemal možnosť vyjadrovať sa, právne argumentovať, prípadne predkladať nové dôkazy, ktoré sa z hľadiska doterajších právnych záverov súdu prvej inštancie nejavili ako významné. Žalovaný mal za to, že odvolací súd pred aplikáciou ustanovenia § 257 CSP nevytvoril žalovanému (ktorému by v prípade absencie jeho aplikácie vznikol nárok na náhradu trov konania podľa zásady úspechu) procesný priestor na vyjadrenie sa k jeho použitiu, a tento sa o jeho aplikácii dozvedel až z rozhodnutia odvolacieho súdu. Dovolateľ namietal aj nepreskúmateľnosť rozhodnutia odvolacieho súdu pre nedostatok dôvodov. Poukázal na judikatúru Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ÚS“ alebo ÚS SR“ napr. I. ÚS 387/2019), podľa ktorého každé rozhodnutie súdu, ktorým sporovej strane neprizná náhradu trov konania, musí byť zo svojej podstaty výnimočným rozhodnutím, prijatým na základe riadneho zváženia všetkých relevantných okolností konkrétneho prípadu a na základe prísne reštriktívneho výkladu § 257 CSP a v ňom obsiahnutej formulácie „dôvody hodné osobitného zreteľa“. Ďalej uvádzal, že pre aplikáciu predmetného zákonného ustanovenia bolo nevyhnutné spojenie dvoch podmienok a to dôvodov hodných osobitného zreteľa a výnimočných okolností. Zdôvodnenie odvolacieho súdu, že žalobkyňa (zastúpená advokátom), žadovala nesprávne solidárny záväzok (ktorého účastníkmi boli aj jej vlastné deti), podľa dovolateľa nespĺňal ústavnoprávne atribúty odôvodnenia aplikácie § 257 CSP a v ňom použitej formulácie „dôvodov

hodných osobitného zreteľa“ pre nepriznanie trov konania žalovanému ako úspešnej strane. Dovolateľ považoval za potrebné uviesť, že žalovaná v konaní pred súdom prvej inštancie neriešila a ani nijako nezdôvodňovala svoju sociálnu, majetkovú, osobnú či inú sféru života z hľadiska existencie dôvodov hodných osobitného zreteľa. Dovolateľ mal za to, že žalobkyňa nijako nepreukázala výnimočnosť svojho prípadu. Namietal tiež, že odvolací súd bez toho, aby poukázal na konkrétne dokazovanie ohľadom sociálnych, majetkových, osobných či iných sfér života strán sporu konštatoval, že v konaní neboli preukázané skutočnosti, v dôsledku ktorých by bol žalovaný nepriznaním náhrady trov konania vo svojich majetkových pomeroch neprimerane dotknutý, v porovnaní so žalobkyňou. Takéto všeobecné konštatovanie k jeho (majetkovým) pomerom považoval z hľadiska práva na spravodlivý proces za absolútne neudržateľné. Navrhol, aby dovolací súd uznesenie odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie a nové rozhodnutie. Dovolateľ si zároveň uplatnil náhradu trov dovolacieho konania.

5. Žalobkyňa v dovolacom návrhu namietala neprípustnosť dovolania podľa § 447 písm. c) CSP, nakoľko rozhodnutie o trovách konania je vždy uznesením, pričom však nejde o rozhodnutie vo veci samej, ani také, ktorým sa konanie končí (rozhodnutia NS SR sp. zn. 2Obdo/92/2020, sp. zn. 8Cdo/45/2017, sp. zn. 1Cdo/126/2017). Žalobkyňa doplnila, že ak by aj otázka prístupnosti podaného dovolania bola posúdená dovolacím súdom odlišne (teda ako prípustné), mala za to, že dovolanie bolo nedôvodné v celom rozsahu a bolo potrebné ho zamietnuť, keďže neboli dané dovolacie vady namietané dovolateľom v podanom dovolaní. Podľa žalobkyne bolo pre naplnenie dovolacieho dôvodu [podľa § 420 písm. f) CSP] nevyhnutné kumulatívne splnenie požiadavky, že nesprávny procesný postup súdu (teda také konanie súdu, ktoré bolo v rozpore s procesným postupom podľa CSP) znemožnil strane realizovať jej patriace procesné práva a zároveň intenzita tohto zásahu dosahovala takú mieru, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Neprávnym procesným postupom súdu ale podľa žalobkyne nebola situácia, keď sa súd nestotožnil s právnymi názormi niektorej strany sporu. Za nesprávny procesný postup súdu nebolo možné považovať ani prípadný nedostatok riadneho odôvodnenia dovolaním napadnutého rozhodnutia, nedostatočne zistený skutkový stav alebo nesprávne právne posúdenie veci, ktoré nezakladalo vadu konania podľa [§ 420 písm. f) CSP]. Nešlo totiž o nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (NS SR sp. zn. 3Cdo/26/2017, R 111/1998 a R 2/2016). Žalobkyňa ďalej konštatovala, že žalovaný namietal nesprávne právne posúdenie veci odvolacím súdom pri aplikácii ust. § 257 CSP a nebolo možné sa stotožniť s tým, že by rozhodnutie odvolacieho súdu bolo nepreskúmateľné, nakoľko odvolací súd (v bodoch 10., 11., 13., 14.) rozhodnutia jasne, a presvedčivo uviedol prečo v danej veci aplikoval ust. § 257 CSP, ako dospel k svojmu právnomu názoru a ktoré skutkové okolnosti veci boli pre jeho rozhodnutie podstatnými. Nestotožnila sa tiež s názorom dovolateľa, že rozhodnutie odvolacieho súdu bolo nepredvídateľné a dovolateľ sa nemal možnosť k aplikácii ust. § 257 CSP na danú vec vyjadriť, nakoľko aplikácia tohto ust. § 257 CSP bola v spore žalobkyňou nastolená (v podanom odvolaní z 2. februára 2024), ku ktorému sa dovolateľ mal možnosť vyjadriť, čo aj urobil (podaním zo 7. marca 2024 a z 23. apríla 2024). Dovolateľ tak mal vytvorený priestor na vyjadrenie sa (ust. § 373 a nasl. CSP), čo však dovolateľ neurobil a k tejto odvolacej argumentácii žalobkyne (v odvolaní z 2. februára 2024) sa nevyjadril. Navrhol preto podané dovolanie ako neprípustné odmietnuť. Ak by dovolací súd dospel k inému právnomu záveru pri posúdení dôvodnosti dovolania mal za to, že žiadne procesné práva dovolateľa neboli procesným postupom odvolacieho súdu porušené a nebolo ani porušené právo dovolateľa na spravodlivý súdny proces, navrhol preto podané dovolanie ako nedôvodné postupom podľa ust. § 448 CSP zamietnuť. Žalobkyňa požiadala priznať nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

6. Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala včas strana sporu, v ktorej neprospech bolo vydané rozhodnutie odvolacieho súdu (§ 427 ods. 1 a § 424 CSP), zastúpená advokátom (§ 429 ods. 1 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP, časť vety pred bodkočiarkou), dospel k záveru, že dovolanie je dôvodné.

7. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním.

Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

8. Dovolateľ v prejednávanej veci dovolanie odôvodnil dôvodmi prípustnosti podľa § 420 písm. f) CSP, t. j. tým, že jej súd nesprávnym procesným postupom znemožnil uskutočňovať jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Tzv. vadu zmätočnosti dôvodil nepredvídateľnosťou a prekvapivosťou rozhodnutia odvolacieho súdu.

9. Podľa § 357 písm. m) CSP jedným z uznesení, proti ktorým je prípustné odvolanie, a ktoré sú tak v danej (nimi riešenej otázke) s konečnou platnosťou preskúmateľné v rámci odvolacieho konania, je aj uznesenie, ktorým prvostupňový súd rozhodol o nároku na náhradu trov konania s konečnou platnosťou, takže rozhodnutie odvolacieho súdu o tomto odvolaní je v otázke nároku na náhradu trov konania rozhodnutím konečným a teda ho možno v zmysle už uvedeného považovať za rozhodnutie preskúmateľné v dovolacom konaní z dôvodov zmätočnosti ako rozhodnutie, ktorým sa konanie končí (nález ÚS SR z 15. augusta 2018 sp. zn. I. ÚS 275/2018 publikované v ZNUÚS pod č. 74/2018; nález ÚS SR z 2. apríla 2020 sp. zn. I. ÚS 387/2019, nález ÚS SR z 10. februára 2022 sp. zn. III. ÚS 294/2021, nález ÚS SR z 2. júna 2022 sp. zn. I. ÚS 95/2022).

10. Rozhodnutie o nároku na náhradu trov konania je nepochybne uznesením, proti ktorému je dovolanie pre vady právneho posúdenia v zmysle § 421 ods. 2 CSP ex lege vylúčené. Najvyšší súd pôvodne vylúčil dovolací prieskum týchto uznesení aj pre vady zmätočnosti (R 73/2018), v reflexii na vyššie citované závery ÚS SR sa ale zmenila prax aj na najvyššom súde (pozri napr. uznesenie NS SR z 30. júla 2020 sp. zn. 2Cdo/89/2020, uznesenie NS SR z 26. augusta 2020 sp. zn. 4Cdo/70/2020). Definitívny záver prijal veľký senát obchodnoprávneho kolégia v uznesení z 29. septembra 2021 sp. zn. 1VOBdo/2/2021, v zmysle ktorého platí, že dovolanie podľa § 420 CSP je prípustné aj proti rozhodnutiu odvolacieho súdu o nároku na náhradu trov.

11. Ak má odvolací súd za to, že sa na vec vzťahuje ustanovenie všeobecne záväzného predpisu, ktoré pri doterajšom rozhodovaní veci nebolo použité a je pre rozhodnutie veci rozhodujúce, vyzve strany, aby sa k možnému použitiu tohto ustanovenia vyjadrili (§ 382 CSP). V zmysle ustálenej judikatúry najvyššieho súdu aj ÚS SR o tzv. prekvapivé rozhodnutie ide predovšetkým vtedy, ak odvolací súd založí svoje rozhodnutie vo veci na iných právnych záveroch ako súd prvej inštancie, avšak za súčasného splnenia ďalšej podmienky, že k takýmto iným (odlišným) právnym záverom odvolacieho súdu, ktoré sa z hľadiska skorších právnych záverov súdu prvej inštancie nejavili ako významné, nemala strana možnosť vyjadriť sa, právne argumentovať, prípadne predkladať nové dôkazy (tu porovnaj napr. uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 7Cdo/1/2018 a nálezy ÚS SR sp. zn. II. ÚS 570/2017, II. ÚS 300/2018, III. ÚS 52/2019 a I. ÚS 171/2021).

12. V dovolacom konaní sa zaviedla (s poukazom na ust. § 382 CSP) povinnosť súdu, aby v prípade, ak sa na vec vzťahuje ustanovenie všeobecne záväzného právneho predpisu, ktoré pri doterajšom rozhodovaní veci nebolo použité a je pre rozhodnutie veci rozhodujúce, vyzval strany, aby sa k možnému použitiu tohto ustanovenia vyjadrili. Toto ustanovenie má za cieľ predísť tzv. prekvapivým súdnym rozhodnutiam. Dovolací súd prieskumom doterajších rozhodnutí nižších súdov zistil, že ust. § 257 CSP bolo prvýkrát pri rozhodovaní veci (trovách konania) použité až v napadnutom uznesení odvolacieho súdu. Súd prvej inštancie vo svojom rozsudku zo 14. marca 2017 sp. zn. 8C/270/2011, ani v následnom uznesení z 24. januára 2024 sp. zn. 8C/270/2011 (napriek usmerneniu odvolacieho súdu v rozsudku 26. septembra 2018 sp. zn. 10Co/247/2017, ktorým v časti náhrady trov konania rozsudok súdu prvej inštancie zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie) predmetné ustanovenie nepoužil. Odvolací súd následne v dovolacom konaní zmenil rozhodnutie súdu prvej inštancie práve na základe ust. § 257 CSP, ktoré nebolo v konaní dovtedy použité a pre rozhodnutie bolo (vzhľadom na zmenu napadnutého rozhodnutia) rozhodujúce. Nevyzval ale strany sporu, aby sa k použitiu tohto ustanovenia vyjadrili. Založil tak svoje rozhodnutie vo veci na iných právnych záveroch ako súd prvej inštancie a k takýmto iným (odlišným) právnym záverom odvolacieho súdu (ktoré sa z hľadiska skorších právnych záverov súdu prvej inštancie nejavili ako významné), nemal dovolateľ možnosť vyjadriť sa, právne

argumentovať, prípadne predkladať nové dôkazy. Dovolacia námietka žalobkyne, že aplikácia ust. § 257 CSP bola v spore žalobkyňou nastolená (v podanom odvolaní z 2. februára 2024) bola pre závery dovolacieho súdu nepodstatná, keďže rozhodujúcou (pre postup podľa § 382 CSP) bola skutočnosť, že odvolací súd založil svoje rozhodnutie vo veci na iných právnych záveroch ako súd prvej inštancie a práve odvolaciemu súdu preto vznikla procesná povinnosť vyzvať strany sporu na vyjadrenie sa k aplikácii ust. § 257 CSP, čo ale neučinil. Postupom odvolacieho súdu tak došlo k vydaniu prekvapivého rozhodnutia, čím došlo k porušeniu práva dovolateľa na spravodlivý proces. Dovolaciemu súdu tak neostávalo iné ako konštatovať dôvodnosť dovolania dovolateľa.

13. So zreteľom na povahu a účel dovolacieho konania preto najvyšší súd dospel k záveru, že v danej procesnej situácii, pre dosiahnutie zmyslu a podstaty ďalšieho konania prichádza do úvahy iba zrušenie dovolaním napadnutého uznesenia odvolacieho súdu pre existenciu procesnej vady konania podľa § 420 písm. f) CSP. Z týchto dôvodov tak bolo potrebné podľa § 449 ods. 1 CSP a § 450 rovnakého zákona rozhodnúť spôsobom uvedeným vo výroku tohto uznesenia.

14. Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, súd prvej inštancie a odvolací súd sú viazaní právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 CSP). Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP).

15. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.